

ORATIO NVPTIALIS I

ORATIONES NVPTIALES.

Francisci Philelfi Oratio de inita societate inter illustrissimos duces Bonam eiusq; filium Ioannem Galeacium: & Herculem Aestensem.

I

Aristoteles ille peripateticus: qui ob singularem quandam ac prope diuinā ingenij acrimoniā & uarietatem magnitudinēq; doctrinæ: & diligentiam præterea indefessam atq; incomparabilem inter uniuerfos philosophos habitus est illustris: docet in ijs præceptis quæ ad **Alexandrū** Macedoniæ regē reliquit scripta: opus esse in omni rerum publicarū genere eorum societate cōstituere: qui & potētissimi sint: & in proximo habitet: quo tum adesse tempestiue inuicē: tum usui mutuo esse possint. Quæ autē societas aut cōiunctior: aut cōueniētiō: aut etiā certior ac tutior q̄ ea offerri queat: quæ maxime ē scdm naturā & deū. Scimus hoīem ex omībus animātibus natū ad societate: & hunc deū oīpotentē ubi creasset in amœno illo atq; iucūdisssimū delitiarū paradiso impolluti uinculo matrimonij cōtinuo munisse atq; decorasse: cum ait: Crescite & multiplicamini terrāq; replete. Sapientissime igit atq; optime gloriosissimi principes **Bona** simul cū **Ioanne Galeacio** filio **Nediolanēsum** duces: & uos item magnifici oratores **Bonifaci Aquobibe Nicolæq; Roberthe** curiscōsulte: qui nomine ac uice illustrissimi ducis **Herculis Aestensis** hic adestis: cum uobis ipsis: tum uestre posteritati cōsuluistis: q̄ per sacratissimū cōiugij uinculum innocētissimæ infantulæ **Annæ Mariæ** uicecomitis: & præclare indolis **Alphonfi Aestensis**: qui & ipse item est infantulus: eam hoc die initis societate: quæ utriq; principatui & decori plurimo & utilitati nō mediocri futura est. Cæte **Amplificatio** rum ut rem omnē præstātissimi senatores & uos alij ducales magistratus uiriq; nobilissimi apertius intelligatis & melius: cōuenerūt inuicē: nostri duces cū excellētissimo duce **Hercule**: ut pro mutua beniuolētia beneficijsq; q̄ plurimis citro ultroq; collatis ad perpetuam societate utriusq; principatus **Anna Maria** ducis **Bonæ** filia & **Ioannis** huius **Galeacij** ducis soror cōiungat per legitimi ius matrimonij **Alphōso Herculis** ducis filio primogenito. Quod em̄ **Confirmatio** ad tantæ rei cōfirmationē ac stabilimentū potest aliud sacramentū interuenire: aut uenerabilius: aut incorruptibile magis q̄ quod in primis parētibus suo ineffabili ore statuit deus optimus maximus

Exordium cū diuisione

Alexāder rex

Narratio
Bona dux
Hercules æstē.
Anna Maria
Alphonfus
æstensis

FRANCISCI PHILELFI

Christus per cōiugij sanctitatem. **Nōne** **Christus** etiam ipse humani redemptor generis in cōiugio nasci uoluit: **Qui** ad nuptias quoq; inuitatus nō interfuit modo: sed eas ornauit ac iuuuit: cum aquā uertit in uinū. Quinetiā apud priscam illā gētilitatē: quāto in honore habitum cōiugium fuerit: satis dilucide declarat nobis perpulchra illa atq; perurbana fictio poetarū: qui perhibēt **Cecropa** primū extitisse inuentorē auctoreq; matrimonij: eundēq; fuisse dissimili corporis figura: quippe q̄ a dimidio sursum repraesentaret hominē: inferiore aut parte bestiam: **Vertisse** hunc scilicet uolūt in compositā illam & incōtinentē hominū uitā: qui bestiarū more in montibus ac syluis passim nullis certis neq; nuptijs: nec legib⁹: nec domicilijs uagabant: in usum ciuile atq; coniugale. Itaq; ob tantæ rei gloriā **Cecrops** ab **Atheniēsis** pro deo & habitus est & cultus: a cui⁹ etiā noīe ij sunt **Cecropidæ** appellati: & urbs **Athenæ** **Cecropis**. Et sūt hi sane duo p̄cipat⁹: nō finitimi solū: sed ijs muniti ciuitatib⁹ quæ nullā **Italiæ** potentiā metuāt. **Theauris** uero tot tātisq; abundāt: ut & in pace omnē aliorū ornatum superēt: & si qua bellādi (ut fit) necessitas acciderit: possit & terra & mari copias maximas robustissimasq; parare. **Ad** hæc q̄ p̄sentes affinitates inter se cōueniant: expediā paucis: nec altius repetā: ne qui dicēdo gratus audiētibus esse uelim: afferā prolixitate ipsa fastidiū. ¶ **Quattuor** mihi requirenda occurrūt in quolibet matrimonio: nec ea qdē in sponso minus q̄ in ipsa spōsa: p̄bitas: pulchritudo: nobilitas: diuitiæ. ¶ **Probitas** hoc tempore nō tam in ipsis infantulis est cōsideranda: q̄ in parētibus. **Nam** ea ætate sunt ut spem de se optimā ex educatione dumtaxat nobis p̄stare uideant. **Alphonfus** cū ab indyta matre **Leonora** regis **Pherdinādi** filia & alta & educa: nō debet nō egregios de se fructus polliceri. **Est** em̄ **Leonora** nullius uirtutis inops. **Nam** de **Bona** indyta duce nostra quæ possint laudes a quoq; excogitari: quibus ipsa nō superet oēm hominū opinionē: **Prætereo** eius pudiciā: humanitatē: benignitatē: modestiā: continentiā: religionem: sanctimoniā: clementiā: & omne deniq; bonitatis genus. **Vidistis** certe uos oīes: uidistis in q̄ quāta cum animi magnitudine ac robore proximis domesticæ cōiurationis tumultibus illis nocturnis uel furorib⁹ potius occurrerit. **Quo** ipso in discrimine tanto tamq; repentino atq; inopinato & formidabili quis nō miretur atq; obstupescat intrepidū inuictūq; heroicæ **Bonæ** animū: quæ incredibili quadā cum fiducia uoluerit arma capere atq; arcē egredi di manūq; conferere cominus cū perditissimis tanti tamq; truculenti atq; imanis sceleris auctorib⁹. Quā ergo **Myrinā**: quā **Penthesilea**

fileā: quā **Tomyrin** magnanimā huic uiragini comparemus: quā **Tomyris**
 in tanta animorū consternatione tam præclarum facinus uel sola
 aggredi non pertimuerit: Huiusmodi igitur nata educataq; uiragi
 ne **Anna Maria** talis sponsa futura est quæ nulla probitate speran
 da sit matre ipsa inferior. De pulchritudine autem utriusq; uel ex **Pulchritudo**
 hac dijudicare possumus & sponsam & sponsum ea uigere formæ **ij.**
 bonitate: ut cum angelica specie quadam existimentur comparan **Nobilitas. iij.**
 di. Quod si de nobilitate utriusq; pro dignitate loqui uoluerō: dies **Pherdināus**
 me deficiat. Nam maternum **Alphonſi** genus auum refert **Pherdi** **Alphōsus** rex
 nandum regem manu profecto strenuū & animo infractum. Quid **Hercules** dux
 enim meminero **Alphonſum** proauum illum: qui talis tantusq; fu **Borsius** dux
 it: ut non absurde cum omni antiquitate potuerit de regia maiesta **Leonell⁹** mar
 te contendere. Nam pater **Hercules** quantam de se laudem polli **chio**
 ceatur: probāt eius res clarissime gestæ cum sub **Alphonſo** & **Pher** **Nicola⁹** mar.
 dinando regibus nobilissimis: cum multo clarius in recuperando **Anna Maria**
 seruandoq; patri to auitoq; principatu. Quis autē est nescius quan **Sabbaudiēs**
 ta in luce uixerit splendidissimus dux **Borsius**: qui omnium primus **Allobroges**
 ducalem dignitatem inuexit in **Aestensem** prosapiam: Cuius fra **Cyprij** reges
 ter **Leonellus** marchio doctrinæ splendore ceteros suæ ætatis prin **Fracoꝝ** reges
 cipes antecelluit. At **Nicolaus** horum omnium pater nulla uirtute **Sphortiani**
 carens immortalitatis sibi memoriam comparauit. **Annæ** autem **Daciæ** reges
Mariæ genus unde originem ducat: nemo est quem censeam præ **Philipp⁹** Ma
 terire. Nam maternum non solum a **Sabbaudiensibus**: qui **Allo** **ria** dux
 broges sunt: manat principibus: sed a **Cypriorum** **Francorū**q; re **Fran. Sphor**
 gibus. Paternum uero si uetustatem **Sphortianorum** in medium **tia** dux
 efferamus: inueniemus a **Daciæ** regibus originem sumpsisse. **Ve** **Galeacius** **Ma**
 rum ceteris breuitatis gratia prætermisſis: illos tantū attingam **ria** dux
 quos omnes & uidimus & nouimus: **Philippum** **Mariam**: **Franci** **Galeaci⁹** dux
 scum **Sphortiam** & **Galeacium** **Mariam**: tris mea quidem senten **Nestor**
 tia in omni gloriæ numero præclaros atq; summos duces. Ingenio **Homerus**
 & prudentia atq; consilio **Galeacius** non difficulter mortales om **Gallia** trans
 nis mirabiliter anteibat. **Eloquentia** uero fuit tanta: ut ex eius lin **alpina**
 gua: quod de **Nestore** **Homerus** cecinit: melle dulcior profuere **Lodouic⁹** rex
 oratio. Insuper rebus bellicis quantum claruerit: testis est **Gallia** **Flāminia**
 transalpina: qua tempestate uiuo adhuc patre auxilium tulit regi **Bartholomæ**
Francorū **Lodouico**. Testis est post patris obitū **Flāmina**: quo tem **us** collio
 pore **Bartholomæus** collio ac ceteræ tam multæ hostiū uires pſi **Gallia** cisalpi
 gata sunt. Testis est semel & iterū extrema illa atq; opulēta cisalpi **Pedemonta**
 nā **Galliæ** regio: quā uulgo **pedemōtanā** uocāt. In ea em̄ ingēti ho **na** regio

FRANCISCI PHILELFI

Fr. Spho. dux stiū copias superauit: uicit: oppressit: perdidit. **De** Francisco autem Sphortia huius patre quid dignū eius memoria recitemus? **Is** per omnē inuictus atatē: & uictor semper tale tantūq; imperiū nullis hominū adminiculis sed sola sua immensaq; uirtute adeptus est: &

Italia Italiam uniuersam q̄ diu uixit: perinde atq; peculiarem haberet in manu in pace perpetua trāquillitateq; seruauit. **Nam** de huius socero nobilissimo illo principe & si uerecūdius uerba facio: quod nō parem eius diuinis meritis orationem referre me posse intelligo: tamē nō ambigam profiteri (& id uerissime quidem) neminem unq; mihi neq; uisum: neq; lectum: nec auditum: qui & belli & pacis artibus cum uno egregio duce illo **Philippo** **Maria** fuerit cōfērēdus: usq; adeo supra omē humanū ingeniū fuit auimo infracto ac sublimi & amplo. **Quod** aut ad postremū q̄to loco mihi dicendū proposueram: id omē circa utriusq; patris opes diuitiasq; uersat: quæ cū alijs multis in rebus ac maximis plurimū ualēt: tū in parando: gerēdo: cōficiēdoq; bello necessariæ sunt omīno. **Hæ** uero tales tātāq; existunt in huius sponsæ sponsiq; parētibus: ut cunctos **Italiae** exercitus quādocūq; fortunæ aliqua uis turbulentiorue casus ingruerit: aut hominū insidiæ uoluerint aduersari: nimio cum labore conducere audeant & q̄ diu uoluerint sustinere. **Quare** cum & diuitias: & nobilitatem: & pulchritudinem iuxta ut probitatem utraq; pars de se merito p̄fiteri queat: reliquū est: ut quæ utriusq; principatus societas potentia plurimum pollet: & confinia habet admodum proxima: ea solido atq; inuiolabili futuri cōiugij sacramento q̄ sanctissime confirmetur: & uinculo roboretur indissolubili. **Quod** igitur fœlix: faustum fortunatūq; sit: uos magnanimi duces **Bona** mater **Ioannes**q; **Galeaci** frater **Anna** **Mariæ** infantulæ: & uos itē ornatissimi oratores: qui cū ac personā constantissimi ducis **Herculis** p̄ eius filio **Alphōso** infantulo primogenito repræsentatis: quæ cætera ad tantam rem pertinent post auxilium indiuiduæ trinitatis: **Mariæ**q; uirginis imploratum per expressam uultū hilaritatem animiq; læticiam facitote.

Conclusio per enumerationē

Bona dux
Ioannes Ga/
leacius dux
Anna **Maria**
Hercules dux
Alphonfus
Trinitas
Maria uirgo

Hæc quidem oratio habita est ab eodem **Francisco** **Philelfo** **Mediolani** in arce portæ **Iouis** sexto **Idus** **Iunias**: **Millesimo** quadringentesimo septuagesimo septimo.

Francisci **Philelfi** **Epithalamion** in illustriū **Beatricis** **Aestensis**: & **Tristani** **Sphortiae** nuptijs habitum. II

Et si lætandū mihi admodū sentio **I**llustrissime dux **Borsius** **P**roœmīū
qd' eā sum nactus dicēdi materiā quæ cū faciūditate sua: tū **Borsius dux**
etiā dignitate sit tāta: ut ne tenui qd' exiliq; ingenio uerba
deesse unq; possint: nō ad loquēdū modo: sed ad copiosissime q; &
ornatissime eloquēdū: tū nō debeo nō cōmoueri: cū intelligo non
tā ipsius rei amplitudinis atq; splendoris: q; tps potius rationē ha
bere me oportere. **D**icendū est em̄ de nuptiali bono: cui⁹ nobilitas **Narratio**
quāta sit: quātiq; faciūda: uel ex eo probari auctore potest: q prim⁹
matrimonii instituit. **E**t quēnā hunc fuisse dixerim⁹: **N**um **Cecrops**
pa illū uetustissimū legūlatorē: q genere **A**egypti⁹: eadē apud **G**ra
cos tempestate claruit: q sapientissim⁹ **M**oyles apud **H**ebraeos: **A**n **M**oyse
Vulcanū qui **M**ercurio apud **A**egyptios successit in regnū: **N**am **V**ulcanus
uterq; horū q; lōgissime fuit antiquior **R**omulo: quē tū nō medio
crem laudē affecutū perhibēt: qm̄ urbe cōdita nihil sibi potius du
xit ad salutē decusq; imperij q; fide charitateq; cōiugali ciuiū aīos **Romulus**
diuincire. **T**radūt em̄ & **V**ulcanū legē tulisse de pudicitia muliebri: **V**ulcanus
& **C**ecropa ipsum posteaq; hoīes qui in syluis ac mōtib⁹ passim ri
tu feraz; nullis domicilijs: nullis certē nuptijs: nullo deniq; uitæ cul
tu dispersi uagarenē: unā in ciuitatē q; prudētissime coegisset: eaq;
urbe munisset: quā a suo noīe **C**ecropida primū dici uoluit: **A**the
nas deinde nominatā: salutiferas dedisse leges: qb⁹ p̄miscua illa cō **Cecropida**
cubitus inconsiderataq; libidine sublata: certō redderet partus: &
oēm uiuēdi feritatē medio tolleret. **Q**uib⁹ sane pulcherrimis atq;
optimis nō tam inuētis q; inuētōz; imitatioib⁹ eā legimus utriq;
gloriā cōtigisse: ut & **C**ecrops in **G**racis: & **V**ulcanus in **A**egyptijs **Cecrops**
regnauerit: honoribusq; diuinis ornatus fuerit. **Q**uid em̄ e gentili
tate: quid ex humano genere quēq; meminerimus: cui huiusmodi **G**raci
inuentio danda sit: cū rem: tū multo antiquiorē: tū adeo nobiliore **V**ulcanus
esse uideamus: ut si ad ullū humanū ingeniū referat: q; stultissimū **A**egyptij
sit. **N**ullus certe uir usq; tū cōiugij fructū: tantā sanctitatē: tantā su
auitatē: tantā bonitatē primus inuenit. **F**uit em̄ solus: fuit inq; de⁹
ipse oīpotens solus: qui in primis parētibus prior ostēdit nihil esse **D**eus oīpotēs
humano generi cōueniētē: nihil cōducibilius: nihil oīno melius di
lectiōe & necessitudine nuptiali. **Q**uantū aut hoc unū matrimonij
sacratissimū institutū: ceteris oīb⁹ institutis mirifice antecellat: ea
ratiōe licet intelligi: q; reliqua sacramēta humanæ sunt uel inuētio
nis: uel pietatis: at cōiugij immortalis deus est auctor: & id quidē qd'
modo dicebā in primis parētibus illisq; innocētib⁹: & nulla adhuc
tutillatiōe sensu irritatis. **A**t quo in loco: **N**unquid in cubiculo
Nū in tenebris: **I**n sereno certe illo atq; floreo & p̄amōeno delitiāz;

FRANCISCI PHILELFI

παράδεισος horto: quē **Græci** παράδεισος: paradison: uocant: heden ab **He-**
braeis nominatū. **E**thūc quidē lē cū rex oīm uisibiliū atq; inuisibi-
lium deus cōditor iccirco in terra quasi quandā regiā nullius pror-
sus neq; pulchritudinis neq; bonitatis inopem cōstituit: ut quē ad
suā imaginē ac similitudinē proinde atq; regē terrestrē creauisset: ui-
tam in sanctissimo agēs pietissimoq; cōiugio foelix in ea beatusq;
federet: uniuersaq; terræ imperitaret. **N**on igit̃ est mirandū: si dein-
ceps **Christus** optimus maximus: qui & uerus est deus & ueri dei
filius: tum in cōiugio nasci uoluit: tum uxore nisi adulterij causa di-
mittendā prohibuit: tum etiā nuptijs inuitatus interfuit easq; pro-
bavit. **Q**uo fit ut cōrectissime utriq; uestrū prospectū existimē: & ti-
bi **Beatrix** illustris ac prælara totius muliebris uirtutis atq; digni-
Tristanus tatis species: & tibi item **Tristane** paterni illius Sphortiani insupe-
rabilisq; splendoris fulgētissimū lumē: Satis es præsens: satis es co-
rā o **Tristane**: qui per legitimū procuratorē auunculū tuū ornatissi-
Lancelotus mū equitē auratū **Lancelotū** **Mainū**: oīia tuo noīe transigi uolue-
mainus ris: cōrectissime inq; uobis prospectum consultūq; existimo: qui ut
estis incomparabile continētiae & pudicitiae ornamentū: sacratissi-
ma uos cōiugalis necessitudinis charitatisq; lege mutuo deuinciri
institueritis: ut quæ humanæ societatis copula prima est natura: iā
uestrū alterq; uirū: alterā uxore & dici & haberi oporteat. **N**on enim
parua sunt aut negligēda nuptiarū bona: si ea nobiscū docte cogite-
mus: quippe quæ tripartita uiri sapiētissimi p̄didērūt: fidē: prolem:
Fides **Proles** sacramentū: **A**tq; sacramēto quidē ipso quo aterni uerbi repræsen-
Sacramentū tat̃ ecclesiæq; cōiunctio: hoc uel maxime præstat̃ ne diuortiū fiat:
ne qm̃ cōiugale decus in regēdi matrimonij suscipiēdoq; libero-
rū officio positū est: alter ab altero separet̃: ne dimissa dimissusue al-
teri cōiungat̃: ne prolis quidē ullius gratia. **A**t proles cū pie suscipi-
enda est: tum benigne alēda: & q̃ religiosissime educāda. **F**idei aut̃
munus est ne quā in libidinis intemperantiā præter cōiugalis uin-
culi sanctitatē delabamur. **I**dq; æque uiro atq; uxori cauendū cen-
seo: quo neuter adulteri crimini fiat obnoxius: sed mutuae dilectio-
ne prosequant̃. **I**taq; memineritis iā utrūq; uestrū quātū ad corpo-
Aurelius Au- ris potestātē attinet: alterq; alteri seruire & uxore uiro & uirū itē uxo-
gustinus ri. **N**um ut **Aurelij** **Augustini** grauis est ueraq; sentētia: ne cōtinere
quidē coniugi licet ubi cōiunx noluerit. **H**æc aut̃ una seruitus usq;
adeo ē libera: ut alia libertas nulla ī ciuili uita neq; liberior sit neq;
Lycurgus utilior nec sanctior. **I**taq; nō absurde **Lycurgus** **Lacedæmonius** sa-
Gymnici Iudi piētissimus legūlator: eos oīis qui nubere noluisse a spectaculo
gymnicorū ludorū arcendos iussit: & quē honorē atq; obseruantia

iuniores præstabāt senioribus assurgendo cedendoq; eosdē carere uoluit. Quo factum est ut illud postea dictum in **Dercyllidas** improbare a nemine. **Dercyllidas** q̄ spectatus esset & clarissimus imperator: cum aliqñ uenisset in cōfessum: adolescēs quispiā ei subsellum haud cessit: quin quasi exprobrādo inquit: nam nec tu mihi q̄ cessurus esses genuisti. Et ut reliqua bene cōueniētis foelicisq; cōiugij commoda breuitatis gratia prætereā: quid de eius iucunditate: quid de laudatissimo insuperabiliq; amore dicendū sit. Nā nec secundis: nec aduersis in rebus qui se tanto ac tam pio cōiugij bono dignos præstiterē: inferiores usq; iudicati sunt: quo min⁹ omīs uel fortunæ uel naturæ difficultates superarint. Quid enim aut **Penolpes** quā fabulanē constantiā: aut **Euadnes**: tum patientiā: tum animi magnitudinē i mediū referā: Nōne **Tiberi⁹** ille **Gracchorū** pater uxoris uitā suā uitæ prætulit: Nā **Artemisia** regina **Cariæ**: nō modo se uiri **Mausoli** cineribus sepulchrū præbuit: sed ne diutius esset i uiuis tabescēdo iuenit. Omitto utrūq; **Plautiū**: Omitto. **M. Bruti**: Omitto **Mithridatis** **Pompeij**q; uxores: quæ tñ ipsæ perspicue declararūt nullum esse inter humanas societates uinculū: quo magis q̄ cōiugio modesto atq; morigero nos uinctos esse in omnē fortunā gaudeam⁹. Possē innumerabilia pene exempla meminisse quib⁹ cōiugalīs foelicitatis ius atq; decus magis magisq; pateret. Sed qm̄ breuitate utendū est: ceteris omīssis: uos illud unū fortunatissimi coniuges etiā atq; etiā moneo atq; hortor: ut nihil uobis maiore studio magnifice ex aīo curādū existimetis: q̄ ut deū semp ante oculos corāq; habeatis: quo proinde atq; præsentē uidenteq; & cogiteris & agatis oīa: ad eūq; mentē omnē animūq; uestrū sancte pieq; referatis. Quod si fecerit: sicuti certe facietis: agetis oīa sobrie: omīa cōtinenter: oīa pudice: oīa ritu moreq; diuino. Itaq; deus uis cunctis in rebus propitius uobis aderit: uos complexabit: uos tuebit. Propediē uobis cuius rei gratia matrimoniū est cōstitutū: optati liberi iucundi q; dabunt: cōsequēter nepotes posteritas propagabit: omīa deniq; uobis fausta: foelicia: fortunata erunt. Et qd̄ proxime accedit ad deum facile obsecro ut parentū generisq; uestri laudatissimos mores præstantissimasq; uirtutes quoad eius rei fieri a uobis poterit: dies noctesq; imitemini. Tu em̄ **Beatrix** splendidissimū pudicitie castitatisq; documētū (ut reliqs illustribus maiores tuos tpi obsequēs cōticescā) nata es eo patre **Nicolao** **Aestēsi** florētissimo principe: qui grauitate & animi magnitudine cū omī antiquitate potuerit de glia cōtendere. Habuisti **Leonellū** fratrē: cui⁹ sapiētia uirtusq; tāta fuit: ut nulla sit ætas laudes ei⁹ obscuratura. Est em̄

FRANCISCI PHILELFI

tibi nō frater solū sed humanissimi & beneficētissimi p̄is loco: quē
hic præsentiē & mirabili cū animi uoluptate cōiectis in te oculis astā
Borsius dux tē intueris: **I**llustrissim⁹ dux **Borsius**: qui & belli & pacis laudibus
q̄ti sit faciū dus: cū alijs permult⁹ argumētis ostēdi potest: tū uel ea
rōne maxime q̄ prim⁹ suorū oīm in praeclārā & prapotentē **A**estē
sem familiā cū immortalī sui noīs gloria ducatū inuexerit: quā quidē
dignitatē hoc tpe scimus ad regiā esse proximā. **Q**uare tui est offi
cij atq; p̄bitat⁹ **B**eatrix nobilissimā: ut tuis te maiorib⁹ atq; dome
sticis q̄tū fert ingeniū tuū castissimiq; mores: rebus in oībus dignā
præstes: & ita præstes ut & luce functi in tua prudētia integritateq;
reuiuiscāt: & dux **Borsius** qui te nō secus ac filiā mira charitate por
sequit⁹: de tuis laudibus audire in dies magis magisq; delectet. **I**d
autē una re facile cōsequeris: si tecū assidue memineris: & quo gene
Tristanus re nata es & cui iradiata cōiugio. **T**ristanus em̄ uir tu⁹ inter uniuer
sos nostræ ætatis iuuenes: siue ingenij splendorē: siue robur magni
tudinēq; animi: siue corporis dignitatē: ac uires cōsideremus: talis
Iason est ac tantus ut ea de se quæat oīa nō iniuria polliceri: quæ de **I**aso
Orpheus ne in argonauticis fingit **Orpheus**: cū illū cateris heroib⁹ præferēs
Iuno ita cecinit: **C**larior in cunctis diu⁹ fulgebat **I**ason: **I**uno etē latos
ocul⁹ afflarat honores: **A**c pulchrū dederat magnūq; & pectore for
Fran. Sphor. tē. **N**am qd de ipsi⁹ patre **Frācisco Sphortia** fortissimi illius ac sū
Italia mi imperatoris **Sphortia** filio: quē oīs mirata est sensitq; **I**talia in
præsētia mihi in tā breui t̄pis curriculo dicendū sit: **C**um eius res
clarissimæ gestæ tot tātāq; sunt: ut si eas nō dicā exponere: sed enu
merare uelim: ante diē clauso cōponet uesper **O**lympo. **S**atis illud
superq; sit q̄ unū ex oīi hominū memoria esse nouimus: qui par
ua etiā manu uniuerfos **I**taliæ ac maximos robustissimosq; exerci
tus: quibus cū est cōgressus: cū quib⁹ em̄ cōgressus nō est: **E**t ne id
quidē laceffens unq;: sed laceffit⁹ semper coact⁹q; iniuria eos sem
per cū gloria fuderit: fugarit: uicerit: oppresserit. **Q**uæ certe nuncq;
aduersus oīs fortunæ turbines atq; procellas potuisset efficere: nisi
ob maximas innumerabilisq; uirtutes: quib⁹ mortales ceteros mi
rabiliter ante it: oīpotenti deo gratus charissimusq; esset. **E**tē fru
stra sunt hominū conatus: q̄ se a iusticia abduxerūt. **I**llos solos tueē
de⁹ ac reb⁹ secūdis auget atq; ornat: q̄s uiros iustos bonosq; cogno
rit. **Q**uare mirari neminē oportet: si aduersus florentissimas opulē
tissimasq; respublicas: aduersus maximos potentissimosq; reges:
aduersus omnē irruētis & infestæ fortunæ: quā uocāt impetū: illud
imperīū est adept⁹: nullis humanis opibus: sed deo dūtaxat in tan
tarū & tam illustriū uirtutū præmiū: auctore duce atq; uexillifero:

EPISTOLA AD LODOVICVM CASELLAM

quo nullum est in Italia nec opulentiùs: nec pulchriùs: nec magni Italia
 ficientius. Et qđ magis stupendū esse iudico: cū uniuerſa Italia mu-
 tuis belloꝝ incendijs modo cōſlagraret: reliquis oībus principib⁹:
 ciuitatibus: regibus de pace omīno deſperātibus: ſolus Franciſcus
 Sphortia eſt inuentus: q̄ ſingulari ſua ingenij acrimonia diuinaq̄
 ſapientia: ardentiffimas bellicoꝝ flāmas præter omnē oīm opinio-
 nē ſubito repræſſerit: extinxerit: deleuerit: tātāq̄ repēte pacē intule-
 rit: q̄ta ex omī hoīm ſaculo in Italia nunq̄ fuit. Cūq̄ deſperati q̄-
 dam proſtratiq̄ Antæi Romanæ eccleſiæ oppida urbefq̄ diſturba-
 re atq̄ diſſipare molianē: ſolū hunc unū eſſe proſpicimus: qui qua-
 ſi uitalis ſalutarisq̄ oībus bonis aura eccleſiā ipſam iā metu exani-
 matā atq̄ ſui inopem: cōſeruet: alat: augeat: ſuſtineat: ſenſuq̄ affici-
 at. Indignū ſane & impium eſſe ducens: ſi qui rebus in cunctis deo
 uti ſalutifero adiutore: nō eius ſacroſancto ſe domicilio & adiuto-
 rem & liberatorē præbeat. Cum tales igit̄ parentū uestroꝝ ſplendi-
 diſſimiq̄ generis ideas per oēs uirtutis numeros uobis propoſitas
 eſſe intelligat̄ foeliciffimi cōiuges: curate quæſo efficeat̄ ut corpis
 ocul⁹ & mēt⁹ luminib⁹ ita eas intuamini inſpiciat̄q̄ ut uestriſ oīb⁹
 honori: uobis uero ipſis emolumento & q̄ iucūdiſſimæ uoluptati
 eſſe poſſitis. Quod aut̄ ad rem attinet: iure gratulandū eſſe uideo:
 & tibi præſtātiffime dux Borſi: & optimo illi meo maximoq̄ p̄ci- Borſus dux
 pi glorioliſſimo Mediolanēſiū duci Franciſco Sphortia: qui per cō Fran. Sphor-
 ueniētiffimi huius pulcherrimiq̄ cōiugij uinculum: nō modo priſti tia dux
 nā neceſſitudinē uestrā ſingulari beniuolētia cōfirmatiſ: ſed bonis
 oībus totiꝝ Italia ſpem certiffimā attuliſtis perpetui ocij exopta-
 tæq̄ quietis. Quis em̄ dubitet bene uobis inter uos cōſentientibus
 pacē Italicā firmā incōcuſſamq̄ duraturā: Sed ne ſim dicendi pro-
 lixior: ad ea ueniēs: quoꝝ gratia tanta omēs frequentia cōuenerūt:
 quæ reliqua ſunt materno uſitatoq̄ ſermone tranſigā.

¶ Ferrariæ. viij. Idus Apriles. M. cccc. lv.

Franciſci Philelſi interpoſita epiſtola reſponſita inſimu/
 lationi ac calumniæ Guarini Veronenſis: ad Lodouicū
 Caſellam.

Baldasar Cremēſis: qui medicinæ ſtudet apud uos: renūcia Baldasar
 uit mihi hoc die ſeſe interfuiſſe nup̄ ſermoni cuipiā Guarini Guarinus
 ni Veronenſis: qui affirmaret iccirco in proximo Epithala/ Beatrix
 mio: qđ i indlytæ atq̄ pudiciſſimæ Beatricis: & magnifici Triftani Triftanus

FRANCISCI PHILELFI

Borsius dux **S**phortiae nuptiis habuisssem **Ferrariae**: nullis me donatū muneribus a praestantissimo duce **Borsio**: quā dicere praetermisisssem de **Aestensi** principū origine: idq; oīm maxime dicendū fuisse: **Guarinū** nostrū cōtendere. **H**ae ipse audiēs **Lodouice**: partim cogor tibi qdāmodo ut ita loquar succensere: partim **Guarini** memoria ridere atq; cōmiserescere: qui oblitus uideat **Philelfum** in scribēdo oīno neq; praeterire: nec negligere solitū. **Q**uid em̄ **Guarinus** nouit: qd̄ **Philelfus** ignoret? **N**am si quid plus ualeat **Philelfus**: an id min⁹: doctiores iudicēt. **O**mnīū primū breuitati: ut scis: fuit inseruiendū id quod in mea orationis initio paucis quaestus sum: deinde nō alius repetendū de principib⁹ **Aestensib⁹** fuerat: q̄ de **Sphortijs** facerē. **A**t plures sunt a me laudati **Aestēses** q̄ **Sphortia**: cū tñ essent **Francisco Sphortia** tali ac tātō principe ad id negocij obundū & delectus & missus. **Q**uid q̄ multo fuisssem & copiosior & ornatior si me per tuas litteras docuisses: quod de tuis: immo nostris **Aestē**sibus abs te antea tribus deinceps epistolis contenderā. **N**unquid es oblitus me tertium scripsisse tibi eam esse principis mei in sententiā: ut istucirē habēdi **Epithalamij** grā: **T**eq; etiā atq; etiā rogasse: ut quoniam mihi nulla esset eorum cognitio: quā ad **Aestensis** familiae laudes maxime pertinerent: ad me omnia q̄ diligentissime perscriberes: quā laudanda ac principi tuo grata censerēs. **N**onne eadem quoq; abs te per litteras: tum per **Antonium Triciensem** ducalem aulicum continuo petij: quo die in suburbanos illos **Ferrariae** hortos diuertimus: **A**t haec quis est uel mediocriter doctus: quem latere debeat extraria ista omnia quā tanti **Guarinus** facit: ab alijs uiris sapientibus in minimis duci bonis: ab alijs uero ne in bonis quidem duci: quo fit: ut omnis uera laus sit: **A**t uirtutis a me **Aestenses** sunt pro tempore egregie laudati. **N**ulla igitur aduersus me quisq; utatur in simulatione: nulla calumnia: quare minus me munifice munificētissim⁹ dux **Borsius** tractarit: cū ab ipso equidem (quāta mea fert opinio) perhumaniter tractatus fuerim: & ut **Graci** dicunt μέγα λό προεπώσ: megaloprepos: quippe q̄ me tum publice miris laudibus extulerit: tum hilariter priuatim monuerit: si quid esset qd̄ de se mihi usui foret: id omne in mea esse potestate positum. **A**ut igitur nihil a me erratū est: aut si quid est erratum: id omne tibi amicissime **Lodouice** dandum existimo. **I**taq; uel meam tu apud in simulators istos: uel tuam apud me causam tuere. **V**ale & me illustrissimo isti principi unice commenda. **E**x **Mediolano** sexto **Idus Augustas**: **M**illesimo quadringentesimo quingesimoquinto.

Francisci Philelfi Oratio habita in sponsalitijs Theodo-
ri Plati clarissimi iurecōsulti: & Helisabet Vicecomitis. III

Sive ipsum naturæ ductum: siue ratiōis atq; honestatis uim
cōsideremus: nihil esse in actiua ciuiliq; uita aut antiquius
aut dignius reperiāmus: bene cōuenientis coniugij charita-
te & sanctimonia. Nam si ex oibus gregalibus aīalibus homo est
maxime ad societate natus: quis nō id uel institutū: uel sacramentū
maiorē i modū probet: laudet: admiret: q; hanc naturæ cōmunita-
tem & tuetur & propagat. Hoc autē matrimonio prāstari qui ne-
scit: seipsum uidet ignorare. Recte igit ac uero scriptum legim⁹ ab
Aristotele acutissimo illo eruditissimoq; philosopho: hominē soli-
tariū aut bestia duci oportere: aut deum: utpote bestia paucis egen-
te rebus: deo aut nulla. Secus uero de hoīe usū uenit: qui cum mul-
tarū uariarūq; rerū ad uitam indigeat: eas solus parare sibi nullo
pacto possit. Itaq; prima uitæ domusq; societas in coniugio est si-
ta. Ex hoc em tanq; seminario reipublicæ manāt liberi: nepotes po-
steriq; omnes: qui cum unis ædibus capi nequeant: in uicos primū:
dein in ciuitatē propagant & regnū. Quare nō prudenter solū: ueq;
etiā sancte ac pie ille mihi humano generi uidet cōsuluisse: qui pri-
mus ad hāc naturæ cōmunitatē matrimoniū instituit: ab quo ipso
qui abhorret: nō debet nō fateri: cū deus nō sit: se simillimū est bel-
lū. Et qui nā is fuit: Num Romulus: Num Cecrops: Num Vul-
canus: Stultus profecto existimandus uidetur mihi: qui huiusmo-
di inuentū humano ingenio tribuat. Alti⁹ certe repetendū est nobi-
lissimi huius ac sanctissimi instituti principum. Fuit: inq; fuit omni-
potens ille ac summus rerum omnium & auctor & creator deus: qui
continuo in primis nostris illis parentibus coniugium cōstituit: iu-
bens: Crescite & multiplicamini terramq; replete. Itaq; possumus
liquido intelligere: quanta insit in matrimonijs sanctitate non laus
solum sed etiam ueneratio: cum id a mente diuina & profectum sit
& constitutum & iustum. Et est sane cōiugium: hoc est uiri atq; mu-
lieris scđm legem ad procreandos liberos coniunctio: ea prima so-
cietas: quæ cum societatū omnium inter homines & origo est & fun-
damentum: tum & suauissima ducitur & utilissima honorificaq; in
primis. Hæc enim tria maxime expetuntur in uita: honos: utilitas:
uoluptas. Vel ea potissimum ratione: q; honos debet uirtuti: uti-
litas necessarijs rebus cultuiq; domestico: uoluptas autem ea: qua
uel corporis: uel animi labore atq; negotio aliquando conquiesci-
mus. Quæ quidē oīa inesse in bene morato coniugio nō difficulter

Aristoteles

Romulus
Cecrops
Vulcanus

Tria expetuntur
in uita
Honos
Utilitas
Voluptas

FRANCISCI PHILELFI

inueniamus: si uelimus nobiscū ipsi aīo uolūtare: a quot quantisq; flagitijs p̄ matrimonij sanctimoniā & tuti reddimur & salutare: ob eāq; rem maxime honorifici. **T**emperātes em̄ atq; pudici coniuges nihil agunt: nihil cogitāt: nihil loquunt: nisi qđ honestū deco- rūq; sit atq; scđm deū: quippe qui semper ante oculos habeāt ad il- lius se imaginē ac similitudinē creatos: nihil agere oportere qđ mi- nus creatori suo gratificent: sed oīa sobrie: oīa caste: oīa innocēter: oīa scđm legē diuinitus constitutā. **D**e utilitate uero quid est opus prolixiore utamur oratiōe: cū nemo sit natura usq; adeo profusus aut incōsideratus: qui dum se uidet obstrictū coniugali bono: nō continuā habeat rationē amplificandae rei familiaris: qua sese atq; uxore suosq; oīs nō alat solū: sed cum dignitate tueat. **E**adēq; mē- te uxor oīa ad cōseruationē rei domesticā: oīa refert ad parcimo- niā. **Q**uibus utriusq; studijs quāta cōflecti utilitas nemo est quē la- teat. **Q**uē prāterea fugit eorū qui sine cōiugio sunt: rem omnē fami- liarē habere deteri⁹ in dies: utpote cui parcat nemo: sed obliguriāt eam oēs atq; diripiāt. **A**t uoluptatē nō ea metior ratione qua pecu- des uidemus: ut sit suauis quādā sensuū titillatio leuiscq; pruritus. **S**ed ea mihi uoluptas uidet^r optanda: qua qđ modo dicebā & ni- hil corporis labores remittunt & animi pturbatiōibus qñq; prās- si ueluti relaxant. **H**uiusmodi uero uoluptatē bene compositū ma- trimoniū in sese cōtinere nemo sane mentis ignorat. **N**am & uir in uxoris probitate: pudicitia: parcimonia: diligētia atq; charitate mi- rifice cōquiescit: & uxor in uiri prudentia: strenuitate: industria ac mutua erga se uolūtate: oēs animi molestias: curas: sollicitudines & reponit & sedat. **A**d hac uero quāta est ea animi uoluptas: quae cōtinuo ex procreatis liberis percipit: cum in ijs sese parētes intueā- tur nō solū esse: sed perpetuo fore. **P**ossem alias plārasq; rationes in mediū afferre: quib⁹ ostenderē in hac actiua atq; civili uita nihil esse cōiugio nec prāclarius: nec melius: sed unū illud potissimū: qđ cātera sacramēta hominū prudentiū excogitatiōe atq; auctoritate **Matrimoniū** & inuēta sunt & cōstituta. **Matrimoniū** uero cū deus ipse in prima nostra origine suo ore cōstituit ac iussit: & id quidē in horto delitia **Christus** rū: & in summa uita cōtinētia atq; puritate: tum etiā christus opti- mus maximus dilucide cōfirmauit: qui in matrimonio nasci uolue- rit: & diuortiū temere fieri prohibuerit: & ad nuptias inuitatus eas sua prāsētia honorauerit ac iuuerit. **P**erbeate igit^r illis ego prospe- ctum reor uiri magnifici matresq; nobilissimā: qui hac foelitate cō- iugij muniri sese insigniriq; instituerint: **Q**uorū honorifico splendi- dissimocq; coetui uos hoc die ascriptū iri iurecōsultorum clarissime

atq; integerrime **Theodore** **Plate**: & nobilissima pudicissimaq; uir **Theodor^o pla-**
 go **Helisabet** **Vicecomes**: iure ac merito p mea erga uos inocētissi- **Helisabet ui-**
 ma uoluntate & lator & gaudeo. **Intelligo** em̄ in hoc mutua chari- **cecomes**
 tatis uinculo fore: ut tranquillā ac faustā & fortunatā uitā uestrum
 utriq; partē & aiaduertāt oēs & fateant. **Hoc** autē loco haud absur-
 dum fuerit mea sentētia: ut quid uobis tenendū seruandūq; sit pau-
 cis cōmenter. **Em̄** uero prima cōiugij causa est spes quādā imortali-
 tatis: quā ex liberis nobis pariē. **Nam** qui corpore mortales sum^o
 per illos reddimur imortales. **Propagat** em̄ caro nostra in ijs quos
 genuerimus. **Accedit** etiā illud qd cōiugati haud difficulter uitant
 illicitos oīs phibitosq; cōgressus: **Ob** quā quidē rem monet **Apo-** **j. Cor. vii.**
 stolus: ut quisq; habeat suā. **Est** prāterea uxor uiro permultis i re-
 bus adiūmēto nō mediocri. **Solere** etiā p uxoriā charitatē & acer-
 bissimas inimicitias tolli ardētissimaq; bella restingui. **Raptā Sa-**
 binā nobis exemplo sunt. **Possē** alia meminisse permulta: qbus
 cōiugij bonitas elucesceret. **Sed** qm̄ res patet ipsa per sese: ea breui-
 tatis grā missa facio: **Modo** unū illud uestrū prātereat neutrū: tri-
 plicia esse bona cōiugij scdm̄ **Aureliū Augustinū**: fidē: prole: sacra- **Bona triplicia**
 mentū. **Fidei** autē illud est munus: ne prāter uinculū cōiugale cū al- **Fides: proles:**
 tero aut altera cōcubāt: **Id** qd nō minus uiro seruandū est q̄ uxori. **sacramentū**
In prole uero attēdiē ut cum charitate suscipiat religioseq; educe-
 tur & urbane. **At** in sacramēto cauendū est omī studio ne coniugiū
 separet: ne per diuortiū alteri coniugat: ne prolis quidē ipsius cau-
 sa. **Estq;** prāceptū illud perpetua recordatiōe usurpandum: **Quos** **Matth. xix.**
deus cōiunxit homo nō separet. **Quare** illud est maxime officio: ut
 oī ope atq; opa studeat: ut nō corpore mō: sed nec etiā aīore ulla sit
 diuortij suspitio. **Debēt** enim coniugati assidue mutua se charitate
 completi: meminisseq; iccirco matrimoniū appellari: ut quā uiro
 cōiungit mater fiat. **Hac** em̄ est tanq̄ regula nuptiar: quo genera-
 tionē regeneratio excipiat: & ita deinceps regenerādo perpetuo p-
 paget per mutuū charitatis & obediētiae uinculū: cū neuter habeat
 sui corporis potestatē: sed alter alteri sint adeo obstricti: ut se cōtine-
 re nequeāt altero cōnubij debitū postulāte. **Catez** quid pluribus
 est opus: **Solū** cōiugij sacramentū diuino ore cōstitutū est: cū cate-
 ra sacramēta humanā sint inuentiōi ascribēda. **Quod** deus igit uo-
 luit: cōstituit: iussit. **Id** si quis negarit ulla carere bonitate: hunc ego
 ausim appellare & sceleratū & impiū. **Nunc** autē separati ad utrūq;
 uestz quādā pauca sim dictur^o: atq; te primo alloquar **Helisabet.**
Habes tu sane ea oīa quā in sponsa spectari cōsueuerūt: probitatē: **Helisabet**
 uenustatē: nobilitatē: dotem. **Tua** probitas est tota: quippe quā in **Probitas**

FRANCISCI PHILELFI

animo est posita: hanc tibi eripere nemo potest. **Quare** cum tibi sit
 peculiaris: noctes tibi ac dies curādū est: ut ei semper aliqd addas:
Venustas eā amplifies: exornes: illustres. **Venustas** corporis est: quæ eo ma-
Nobilitas gis habet in precio: quo magis fuerit cū uirtute cōiuncta. **Nobili-**
Dos tas & diuitiæ: fortunæ censent bona. **Dos** tibi & pulchra est & pro-
 ciuitatis cōsuetudine satis ampla. **Nam** de tui generis splendore qd
Vicecomites attinet multa memorare. **Non** eīm familia **Vicecomitū** aut obscura
 est aut noua: sed & prisca admodū & illustris & præpotēs. **Nam** ut
 reliquos missos faciā uiros in omī dignitatē gradu clarissimos qui
 ex hac prosapia emanarūt: id satis mihi superq; uidet q̄ uni **Vice-**
 comites indyti & excellentissimi principes annos iam prope centū
Mediolanū ac septuaginta nō **Mediolanū** dūtaxat: qua una urbe nihil habet
Italia orbis terræ populosiū: nec uniuersa **Italia** magnificenti: sed alias
Gallia cisalpi. item permultas & **Galliæ** cisalpinæ & **Liguria** potētissimas urbis
Liguria foelicissimo imperio & tenuerūt q̄ diutissime: & hac etiā tempesta-
 te tenēt q̄ pacatissime. **Sed** ne in maioribus tuis enumerandis am-
 plissimis certe oībus optimisq; uiris uidear dicendo prolixior: satis
Gasparin⁹ ui pro tempore fuerit meminisse **Gasparini** **Vicecomitis** parentis tui:
cccomes uiri profecto & generosi & singulari bonitate præditi: qui illustrissi-
Philip. maria mo illi principi **Philippo** **Mariæ** ob incomparabilis suas multipli-
 cisq; uirtutes & charissimus fuit & periucundus: adeo ut nihil unq̄
 ab eo frustra postulare. **Quid** enim loquar de tua nobilissima illa
Ioanna **Ioanna** matre: quæ præstantissimis **Rusconibus** nata: qui tum alia
Ruscones nōnulla oppida: tum etiā urbē **Comū** quondā tenere dominatu:
Comū in omī pudicitia ac prudētiā gloria: nulla se gessit clarissima foemi-
Ioānes aloyfi⁹ na inferiorē. **Habes** præterea q̄ hic adsunt: tum ornatissimū equi-
Franchinus tem auratū **Ioannē** **Aloysiū**: tum **Franchinū** nō fraterno solū san-
 guine sed etiā mirabili charitate cōiunctos: qui ut sunt corpore ma-
 gnitudine ac forma inter oīs **Mediolanēses** spectatissimi: ita pluri-
 bus uirtutibus ac maximis apprime celebrandi: ob easq; res excel-
Agnes lentissimo nostro principi gratissimi. **Sunt** ad hæc tibi in uiuis sor-
Antoni⁹ mar res tres nō uulgari celebres honestate: **Agnes** uiro grauissimo eidē
lianus sapientissimo & optimo **Antonio** **Marliano** cōiuncta matrimonio:
Leçadra & **Leçadra** comitis **Francisci** **Turriani** uxor: qui quidem ambo in-
Fran. Turria- tegerrimi sunt prudētissimiq; ducales ædiles: quos uulgo magnos
nus comes uocāt ducaliū intratæ. **Est** itē soror tertia **Margarita** nupta ducali
Aloysius du- aulico **Aloysio** **Dugnano**. **Quibus** sane sororibus tuis: **Helisabet**
gnanus pudicissimis pbatissimisq; debes nulla uirtute cedere. **In** primisq;
Helisabet meminisse hunc te uirum esse habiturū id quod faustum foelix for-
Theodor⁹ pla. tunatūq; sit **Theodorū** **Platū**: qui & genere natus est splendidiss-

mo & parētib⁹ optimis: & ipse quoq; probitate: eruditione: eloquentia posterior nemine: siue cum iurecōsultis conferatur: siue cū philosophis: siue cum oratorib⁹ maximisq; uiris in omni genere laudis & gloriā. **V**ellem mihi liceret **H**elisabet ea omnia de tuis laudibus dicere quā & pulcherrima sunt & uerissima. **S**ed cū ea sit apud omnes de te fama pudicitia: prudentia: probitatis: ut uirginib⁹ omibus una tu exemplo esse & possis & debeas: iam tempus me admonet: ut omnē meū orationis cursum in futurū hunc sponsum tuum breuibus conuertam. **Q**uid autem de te primū laudem **T**heodore **P**late: uel quid non laudem potius? **N**am quis omnium est: qui de tuis pulcherrimis maximisq; uirtutibus: ingenio: disciplina certius testimoniū uno **F**rāncisco **P**hilelso afferre queat: cuius uel admodū adolescens institutus es disciplinis: & cum aetate prouectus & sapientia ab eiusdem te familiaritate & amicitia nūq; alienum te uoluisse: **F**inxit te natura ingenio uigili: acri: strenuo: dextero. **Q**uare nō modo quā recte audires: celeriter tanq; percipiebas: sed permulta quoq; assiduo studio diligentiaq; tua ex uarijs lectionibus conquiesita atq; collecta: perinde atq; in optimā quēdā atq; frugiferā messis aceruū cōgerebas: nihil qd uel ineptū esset: uel minus luculentū admittēs. **Q**uibus quidē naturā tuisq; institutis factū est breui: ut nihil quod ad oratoriā attineret: nihil quod philosophia grauitatē saperet ignorares. **C**um uero intelligeres & pro conditione temporis: & pro maiore tuorū gloria legū ciuilib⁹q; iuris sapientiā omnino tibi esse obeundā: ad hāc te totū tanq; in patritā & auitā possessionē recepisti. **I**dēq; usus & ingenij acrimonia & memoria bonitate & cōtinua quadā diligētiaq; industria breui tps curriculo prastitisti: ut iurisconsultorū & eruditissimus habereris & innocētissim⁹. **N**ec tū inter hāc studia si quid ocij uenari poteras: id uacū fluere patiebaris. **S**ed qd alij pleriq; oēs ad relaxationē & uoluptatis illecebras conferūt: id tu omne aut ad rerū diuinarū perspicientiā: aut ad aliarū disciplinarū cognitionē transferebas. **Q**uo factū uidemus: ut omni in laude uersatus existimeris. **N**ec em̄ te fugiebat duo esse hoīm genera: **A**lteꝝ doctū & urbanū: alteꝝ indoctū & rusticū: & hoc quidē humana praestantia q; minimā partem repraesentare: **Q**uo de uno uerecunde locutus est **H**ieronymus inquit: **S**ancta quippe rusticitas soli sibi prodest. **A**t alterum illud longe propius uidetur ad diuinam bonitatem accedere: cum non sibi solum: sed uniuerso humano generi natum iure queat iudicari: quod & consulendo & monendo & instituendo & tuendo sit omnibus usui. **E**tenim cum duae sint animi ptes: quāq; altera rationē habet: altera caret: i utriusq; ui

Duo hominū
genera

FRANCISCI PHILELFI

eximius esse uoluisti. Quapropter uirtutes oīs cōplexus es & contemplatiōis & actionis: quo utriusq; foelicitatis etiā inter uiuos fieres cumulatissime particeps. Turpissimū certe iudicās a primis tuis illis maiorib⁹ **Platone**q; & **Solone** ulla ex pte degenerare. **Plato**q; em familiā & priscam esse & percelebrē satis nobis oñdit ipse unus **Plato**: ab quo **Plati** defluxere. Quis em audeat negare extitisse **Platonē** philosophorū plane oīm & maximū & grauissimū: Vt diuini nullius ingenij summæq; sapiētiae cetera argumēta prātereā: fuit ille omniū philosophorū primus: q & de trinitate & de reb⁹ diuinis ac nostris multo ante humani generis redēptorē q̄ apertissime fuerit pientissimeq; locut⁹. Qua ipsa re una q̄q; philosophorū omniū nobilissimus iudicari debet: altius tñ eius est nobilitas recēsenda.

Platōis origo **Plato** uir fuit **Atheniēsis** **Xenocratis** academici & **Aristotelis** Peripatetici doctor. **Is** suo proprioq; noīe **Aristocles** dictus est. Nā **Platonis** appellationē aut a pectoris latitudine ab oratiōe uberiore deductū putāt. **πλατύς**: platys em grāce latū latine significat. Hui⁹ paternū genus a **Codro** manauit **Atheniēsiū** iustissimo rege **Melanthi** filio: at maternū a **Dropide** poeta elegātissimo **Solonis** legulitoris fratre. Qui quidē ipsi altius referūt genus suū in **Nileū** heroonis filia: nati sunt filij duodecim: quorū natu minor fuit **Nestor** is qui in bello **Troiano** sapientia & eloquentia inter **Gracos** ceteris prāstitit. Itaq; mirandū certe nō est: si **Theodor⁹** **Platus** huiusmodi ortus genere: & ipse iuxta ac pater **Georgius** clarissim⁹ ille iurifconsultus legū ciuilib⁹q; iuris sapientia est illustris: & **Petrus Antonius** hui⁹ frater: cū militiā gloria: tū poetica est & oratoria laude insignis. **Theodorus** em pro transfusa & propagata in posteros uis fertiaq; naturae: **Platonem** **Solona**q; reprāsentat. At **Petrus Antonius** tum **Nileū** illum qui & **Pilum** cōdidit & res gessit maximas: tum **Amphiona** & **Dropiden**: quos eloquentia reddidit celeberrimos. Vterq; aut bonitate referunt **Codrum** regem. **Is** em pro iusticia & charitate patria sese ultro morti obiscere nō dubitauit. Ea deniq; ratione hi duo fratres pro diuino principe nostro patriaq; salute: si opus esset: uitā ipsam ultro alacriterq; exponerēt: prāsertim cum animaduertāt in principis salute patriā salutē esse constitutā. Quam in uno ipso **Theodoro** omnē maiorū suorū laudē & gloriā ita liceat reperire: ut nullus nobis neq; **Amphion**: neq; **Dropides**: nec etiā **Nestor** sit desiderādus. Nā ad ceteras uirtutes & uersu uallet & oratiōe soluta: adeo ut qd de **Nestore** apud **Homerū** legim⁹: ex ei⁹ lingua melle dulcior oratio pfluat. Adde modestiā: facilitatē:

māsuēdudinē: comitatē morūq; elegantīā mirifica & inaudita quā
 dā ingenij dexteritate prudētiāq; conditā. **Quid multis?** Ita ipse p
 sese pollet: ita suo splēdore praelarus est: ut uideat maiorē etiā cla
 ritudini praeluxisse. **Quid em̄ sim longior in recensenda** **Platoz** no
 bilitate: cū nō modo in **Insuēribz**: ut uetustiora illa silētiō iā inuol
 uā: uēgetiā & in **Placētino** ac **Parmēsī** solo superioribz temporibz
 & in ipsa etiā **Liguria**: cui⁹ caput est **Genua** lateq; per **Italiā** nōnulli
 ex **Platoz** familia uiri magni & prapōtētes: castella plurima oppi
 daq; possederint. **Quare** ne prisca illa curiosius repetētes: quā ma
 gis ad rem faciūt prāteream⁹: paucis mihi cōplectendū uidet⁹: qđ
 & ostendi oibus potest & ipse legi. **Extant** em̄ grauissimā quēdā ta
 bulā quā uulgo hac tēpēstate uocantē publica instrumēta: & ea q;
 dem repertā in **Archīuo** **Placētino** cōfectāq; anno a natali christia
 no uigesimosecūdo supra millesimū. **Quibus** quidē tabulis perspi
 cue patet fuisse fratres sex ex quodā natos magnifico militaris di
 gnitatis uiro **Plato** noīe: q; ex **Plata** familia ortus esset: ac nobili foz
 mina **Mathodia**: quā filia foret magnanimi eq̄tis aurati comitisq; **Mathodia**
Donielli **Luciani**: atq; his paternū autē extitisse **Facinū** **Platum**: & **Doniellus** **luci**
 ipsū equitē auratū: autē uero pbatissimā & nobilē fōeminā **Dom**
 nillā **Arasmi** turriani filiā. **Atq;** his quoq; in tabulis quā cōfectā **Facin⁹** **platus**
 sunt **Herciscundā** familiā gratia: dilucide apparet fuisse illis **Platis** **Domnilla**
 amplissimū patrimonīū & arces permultas atq; oppida: quā pro **Arasmi** tur
 suis portionibus singillatim inter eos fratres diuisa sunt. **Castellū** **rianus**
 aut unū noīe **Platonū** iccirco indiuisum atq; cōmune relictū esse: **Castellū**
 qm̄ **Platoz** familia a diuino illo **Platone** philosopho trahēs origi
 nē: haberet agnatiōis suā ppetuū cognomentū. **Cūq;** hi sex fratres
 scđm portioēs quā cuiq; obtigerāt: ali⁹ **Bononiā**: ali⁹ **Ferrariā**:
 ali⁹ **Genuā**: ali⁹ **Parmā**: ali⁹ **Immolā** sese cōtulissent: **Antoni⁹**
Platus qui foret ex illis omnibus natus minor: haberetq; portione
 suā in **Mediolanensi** ditione: **Mediolanū** se recepit: ab q̄ quidē uno
 cū cāteri maiores: tum illustis & sapiētissimus iurecōsultus **Geor**
 gius **Platus** clarissimi huius sponsi pater pfectus est. **Quid** em̄ me
 morē qđ est oibus luce ipsa magis perspicuū: uirū illum grauē atq;
 sapientē **Guidetū** **Platū**: quē ipse **Georgi⁹** autē habuit. **Fuit** em̄ ille **Guidet⁹** **plat⁹**
 tanta probitate & sapiētiā: ut nō modo apud **Ioannē Mariā** secun
 dum **Mediolanēsiū** ducē iuuenē sane ferocissimū primū locū obti
 nuerit: sed apud eius etiā patrē **Ioannē Galeaciū**: q̄ nihil uidit atas **Ioannes** **Ma**
 illa in oīi prāstatiā genere: nec admirabili⁹: nec perfectius: tanto
 est habitus in honore: ut existimari posset diuinus ille princeps ni
 hil apud se habere uno **Guideto** **Plato**: aut charius aut preciosius.

in omni uos laude similis fore parentū maioreꝝ ꝓ uestroꝝ. Rñdebitꝝ em̃: rñdebitis ꝓfecto genituræ semini: talisꝓ uos præstabitꝝ ut nō minus illis præluxisse ꝓ accepisse ab illis lucē sitis iudicādi. Quare qđ foelix faustū fortunatūꝓ uobis sit: iā ad ipsum desponsationis munꝝ ꝓꝓꝝ accedamꝝ. Mediolani. iij. Idus septēbres. M. cccc. lviij.

Francisci Philelfi Epithalamiō in nuptijs nobiliū cōiugū loannis Antonij Simonetæ: & Margaretæ cottæ. V

Inter humanæ societatis uincula: quibꝝ ratiōe duce iucūde inter nos uiuimus: nullū ꝓfecto neꝓ iucūdius neꝓ utilꝝ esse aiaduerto: ꝓ quo uir & uxor mutua charitate inuicem cōiunguntꝝ. Scimus em̃ in uniuersa re domestica qua cōstituitꝝ seminariū reipublicæ: triplicē esse societate: Heri & serui: uiri & uxor: ꝓtris & filij: & id quidē scđm triplex ciuitatis administrāde genus. **Triplex societas**
Hæc uero cōmunionū cōiugū qđ uocamus: tantā uim in se habere: tantā magnitudinē: tantā præstatiā excellētissimi philosophi tradiderūt: ut inde gradatim secūdis auspicijs ad summū usꝓ eā imperiū. **V**t em̃ unius egregij uiri principatꝝ & optimatiū præstat & populi dominatui: ea rōne scđm **Gregoriū Naſianſenū**: qđ ex **Gregorius naſianſenus** emplo unius dei in cælo regē unū oportet esse in terra: Eodē modo cōiugalis dignitas quæ unius ē ad unā: reliquas societates antecellit. Itaqꝓ mirandū certe nō est: si deus optimus maximꝝ ab ipso usꝓ humanæ creatiōis initio cōstituit iussitꝓ matrimoniū: continuoꝓ adiecit: **C**rescite ac multiplicamini & replete terrā. Nō em̃ a **Cecro** **Cecrops** pe illo quē fabulantꝝ: nō ab **Aegyptiaca** superstitiōe: nō a **Romulo** **Aegyptij Romulus** nescio quo est huiusmodi cōiunctionis bonitas aut introducta aut excogitata: sed ab ipso imortali deo: a quo quicqđ est boni: ad nos peruenit: & sine quo boni esse oīno nihil pōt. **E**t ꝓ ꝓ maritalis charitas inter oīs suauitates est sua natura suauissima: tunc tñ sit longe suauior & gratior si qua rōne instituta ē: eadē etiā perpetuo seruetꝝ. **N**am ꝓcreatiōis gratia matrimoniū introductū uidemus: & id nō hoīm magis ꝓ cōmuni quadā naturæ lege. **S**ic em̃ & arbor arborē & seges segetē: & aīal ex se aīal gignit: qđ qui diligēter secū aīo uoluit: oīni opera diligētiāꝓ curabit: ne quid in maritali præcellētia aut agat: aut mediteꝝ qđ ab eiꝝ decoro sit alienū. **S**anctū inꝓ & impollutū oportet esse cōiugū: qđ ut in oī uita mutua dilectiōe tueamur: illud nos oportet præceptū assidue meminisse: nec uirū habere potestātē sui: nec uxorē sui esse arbitrij: sed utrūꝓ alteri pari qđ dā pietate obstringi. **Q**uid em̃ meminero: quæ quantaꝓ cōmoda

Qui sacratissimum cōiugij uinculum nō summo opere laudāt
 excellētissimi principes: indigni profecto illi mihi uideri de-
 bent: qui ex ullo hoīm numero iudicent. **N**am si natura fie-
 ri uidemus: ut quicquid aut alitur aut sentit: producat aliquid sibi
 simile quo in sua specie propageat: idq; nō in ceteris aīalibus solū
 quā ratione carent: sed in herbis etiā & arborib⁹ quæ sunt inopes
 sensus intueri liceat: quid de humano genere dixerimus qđ diuinā
 imaginem præ se fert? **N**onne ad ipsum naturæ appetitum diuino
 quoq; præcepto admonemur: ut crescamus ac multiplicemur ter-
 ramq; repleamus? **E**t est sane coniugium (ut mea fert opinio) uiri
 atq; mulieris scđm legem ad procreandos liberos cōiunctio. **N**on
 em̄ ad pruriendis libidinibus: nō ad titillantis sensus: nō ad obscœnæ
 uoluptatis intemperantiam institutum est matrimoniū: sed ut pro-
 ratioe: pro lege: pro sanctimonia nobis similes generemus. **I**taq; in
 coniugio admodum est cauendum non modo ne quid per adulte-
 rium quod impium est: sed ne per lasciuia quidem ullam quod pe-
 cūdum est proprium perpetremus. **O**mnia sunt a nobis scđm uir-
 tutem ac deum agenda: dicenda: cogitanda. **H**æc qui pure caste in-
 nocenterq; seruare perrexerint: nō difficulter triplicia illa bona asse-
 quent: quæ dicuntur fidei: prolis: sacramenti. **H**uiusmodi autē ma-
 trimonium tantum in se iucunditatis habet: ut nihil in uita possit
 esse foelicius. **Q**uod si ex ullo unq; sperandū fuit: tamē ex hoc præ-
 senti fausto fortunatoq; coniugio non modo licet sperare: sed ita
 omnino sperare atq; ea quæ oculis cernuntur & in nostra sita sunt
 potestate. **Q**uis enim ignorat sponsam ipsam **H**elisabet **P**rin-
 cipalis **L**ampugnani uiri clarissimi atq; optimi **K**atherinæ **S**pinellæ no-
 bilis & honestissimæ mulieris filiā ita esse ab prima usq; infātia edu-
 catam: ut simul cum lacte uideatur pudicitiam bonitatemq; om-
 nem hausisse? **N**am de **P**etro sponso quid attinet multa dicere: quē
 omnes scimus nemine suorum æqualium in omni probitatis gene-
 re inferiorem? **E**t ne longior sim q̄ tempus locusq; patiat: est cer-
 te **P**etrus parentum maiorūq; suorum q̄simillimus: quippe qui
 natus **A**ntonio **B**irago ornatissimo uiro & **H**elisabet **S**ouica mu-
 liere probatissima: habuit **M**asseolum paternū auum: quem præ-
 stantissimus dux **P**hilippus ob eximiam erga se fidem singularēq;
 prudentiam præfecit suæ uniuersæ curiæ magistrū: quem quidem
 pulcherrimum & amplissimum magistratum **M**asseolus ea diligen-
 tia & integritate gessit: ut perinde atq; hæreditariū diuinus ille prin-
 ceps in **A**ntonium eius filium post patris obitum trāstulerit. **Q**uid
 dicam præterea de hui⁹ patruo: **A**ndrea **B**irago uiro magnifico & ragus

Diuinū præ-
 ceptum
 Coniugiū
 Liberi
 Intemperātia
 Lex
 Sanctimonia

Matrimoniū

Helisabet
 Katherina

Petrus
 Antonius bi-
 ragus
 Masseolus
 Philipp⁹ dux

Andreas bi-

FRANCISCI PHILELFI

grauissimo: Nōne idem dux **Philippus** tanti eū semper fecit: cū pu-
blicis: tum priuatis in rebus ob ingenij acrimoniā magnitudinēq;
cōsiliij: ut neminē haberet chariorē: neminē iucundiorē: neminē cui
plus aut tribueret aut crederet: **Apud** hunc autē illusterrimū princi-
pē nostrū q̄tum semper idem **Andreas** ualuerit quoad uixit & au-
toritate & gratia & domi & belli: ob eā qua plurimū semper claru-
it diligētia ac fidē: nemo uestrū omniū est qui nesciat. **Quid** em̄ ua-
ger p̄ alienas familias q̄b⁹ **Petrus** sponsus affinitate cōiunctissim⁹
est: **Souicos**: **Posterulas**: **Amidæos**: **Aduocadros**: **Morones**: **Vi-**
cecomites ipsosq; **Lampugnianos**: cū inter **Biragos** tot uiri floru-
rint ac etiā nūc floreāt in omī uirtutis genere: ut si eos numerare uo-
luero in hac t̄pis breuitate: sim nō mediocri t̄dio futurus: **At** de
nobilitate & generis claritudine pudicissimæ huius sponsæ **Helisa-**
bet: si uerba uoluerō pro dignitate facere: non sit mihi huiusmodi
breui sermone opus: sed proluxa oratiōe uel q̄spaciosis potius
uoluminib⁹. **Nam** quæ familia est paulo excellentior nō **Mediola-**
ni solum: sed in hac uniuerſa **Gallia** cisalpina: quæ nō sibi maximo
semper duxerit ornamento **Lampugnanoꝝ** affinitates: **Quare** ut
t̄pi inseruiat: cætera oīa omittētes: paucis ea percurramus: quæ ad
domesticas sponsæ laudes in huiusmodi necessitudinis genere atti-
nēt. **Nata** ē **Helisabet** patre ut modo dicebat **Princiualle**: uiro cer-
te mea sentētia: qui & dexteritate ingenij & strenuitate magnitudi-
neq; animi alteri nemini suæ patriæ cōcedat: fide autē & obseruātia
tanta in excellētissimos nostros principes **Franciscū** **Sphortiā** **Blā-**
cāq; **Mariā**: duo hui⁹ temporis splendidissima luminaria: q̄to esse
maior nullo pacto possit. **Quid** em̄ meminero aut **Petrū** autē pat-
rū ciuile pontificijq; iuris peritissimū grauissimūq; doctorē: **Aut**
Georgiū **illū** patruū: cuius ad paternas laudes tanta beniuolentia
accessit in hunc diuinū principē: ut eā nō nisi cū uitæ exitu termina-
rit: **Nam** & **Bernardū** philosophū ac medicū & baptistā atq; **Ioan-**
nē **Andreā** uidetis in uiuis nō uulgari uirtute iuuenes. **Hieronym⁹**
etiā ipse patruus q̄ta modestia humanitateq; præstiterit: dum uita
frueret cognostis oēs. **Sed** ut de reliquis ne sim in dicendo longior
conticescā: **Nōne** unus hic **Oldradus** **Lampugnanus** magnificus
eques auratus ducalisq; senator sapiētissim⁹: tanto semper in ho-
nore est habit⁹ ob eius præclaras summasq; uirtutes: cū apud **Phi-**
lippū **Mariā** illū: tum apud hunc ipsum **Franciscū** **Sphortiā** socer⁹
generūq; duces: ut alterū habeam⁹ neminē: qui cū hoc uno queat
de gloria cōtendere: **Quæ** cū ita sint: nō dubia nobis oībus spem
affert foelicissimi cōiuges: **Helisabet** **Lampugnana** **Petreq;** **Birage**

Helisabet

Gallia cisalpi.

Fran. Sphor.
Blanca Maria

Georgius

Bernard⁹ phi-
losophus

Baptista

Ioānes andre.

Hieronymus

Oldradus

Philippus Ma-
ria dux

in omni uos laude similis fore parentū maiorūq; uestroꝝ. Rñdebit̃
em̃: rñdebitis. pfecto genituræ semini: talisq; uos præstabit̃ ut nō
minus illis præluxisse q̃ accepisse ab illis lucē sitis iudicādi. Quare
qđ foelix faustū fortunatūq; uobis sit: iā ad ipsum desponsationis
mun⁹ ppi⁹ accedam⁹. Mediolani. iij. Idus septēbres. M. cccc. lviij.

**Francisci Philelfi Epithalamiō in nuptijs nobiliū cōiugū
Iohannis Antonij Simonetæ: & Margaretæ cottæ. V**

Inter humanæ societatis uincula: quib⁹ ratiōe duce iucūde
inter nos uiuimus: nullū profecto neq; iucūdius neq; utili⁹
esse aiaduerto: q̃ quo uir & uxor mutua charitate inuicem
cōiungunt̃. Scimus em̃ in uniuersa re domestica qua cōstituit̃ semi
nariū reipublicæ: triplicē esse societate: Heri & serui: uiri & uxor: pa
tris & filij: & id quidē scđm triplex ciuitatis administrāde genus. **Triplex socie**
Hæc uero cōmunionū cōiugū qđ uocamus: tantā uim in se babe
re: tantā magnitudinē: tantā præstātiā excellētissimi philosophi
tradiderūt: ut inde gradatim secūdis auspicijs ad summū usq; eā
imperii. Ut em̃ unius egregij uiri principat⁹ & optimatiū præstat
& populi dominatui: ea rōne scđm **Gregoriū Naſianſenū**: qđ ex
emplo unius dei in cælo regē unū oportet esse in terra: Eodē modo **Gregorius na**
cōiugalis dignitas quæ unius ē ad unā: reliquas societates antecel
lit. Itaq; mirandū certe nō est: si deus optimus maxim⁹ ab ipso usq;
humanæ creatiōis initio cōstituit iussitq; matrimoniū: continuoq;
adiecit: Crescite ac multiplicamini & replete terrā. Nō em̃ a **Cecro**
pe illo quē fabulant̃: nō ab **Aegyptiaca** superstitiōe: nō a **Romulo**
nescio quo est huiusmodi cōiunctionis bonitas aut introducta aut **Aegyptij**
excogitata: sed ab ipso imortali deo: a quo quicqđ est boni: ad nos
peruenit: & sine quo boni esse oīno nihil pōt. Et q̃ q̃ maritalis cha
ritas inter oīs suauitates est sua natura suauissima: tunc tñ sit longe
suauior & gratior si qua rōne instituta ē: eadē etiā perpetuo seruet̃.
Nam pcreatiōis gratia matrimoniū introductū uidemus: & id nō
hoīm magis q̃ cōmuni quadā naturæ lege. Sic em̃ & arbor arborē
& seges segetē: & aīal ex se aīal gignit: qđ qui diligēter secū aīo uo
lutarit: oīni opera diligētiāq; curabit: ne quid in maritali præcellē
tia aut agat: aut mediteŃ qđ ab ei⁹ decoro sit alienū. Sanctū inq; &
impollutū oportet esse cōiugū: qđ ut in oī uita mutua dilectiōe tu
eamur: illud nos oportet præceptū assidue meminisse: nec uirū ha
bere potestātē sui: nec uxorē sui esse arbitrij: sed utrūq; alteri pari q̃
dā pietate obstringi. Quid em̃ meminero: quæ quantaq; cōmoda

FRANCISCI PHILELFI

atq; emolumēta ex ipso benecōueniēti cōnubio cōsequunt: cū iij si-
mus ignari: ut est prudētis patrisfamilias rē quotidie quantū hone-
stas patit: augere ita sollertis diligētisq; matronæ eā domi digerere
Ioannes an- ac tueri: **Quare** nō equidē possum uobis nō admodū gratulari **Io-**
tonius **annes** **Antonij** atq; **Margarita:** qui diuinū præceptū ac legitimā cō-
Margarita iugij sanctionē hoc die: qd' utriq; uestre foelix fortunatūq; sit: initu-
ri q; rectissime uobis posteritatiq; uestre cōsulistis facturi uos cer-
te oīa pro uestra uestroq; dignitate. **Nam** ut abs te incipiā castissi-
ma pudicissimacq; puella **Margarita:** nō potes tuorū parētū nō esse
simillima. **Sive** em̄ ante oculos tibi ponas nobilissimā & honestissi-
Magdalena mā matrē tuam **Magdalenā** **Leonatinā:** siue patrē tuū clarissimū &
Petrus cotta grauissimū senatorē hunc **Petrū** **Cottā:** tanto debes accendi pbitis
desyderio: ut nisi qd' honestū sit & laudabile: apud oēs itelligas
tibi esse in uita ppositū. **Nō** em̄ es ignara quāto semp: tum uniuersa
sax: **Cottarū** familia: tū ornatissimus pater tuus in splendore sit ha-
bit⁹. **Nā** ut antiquiora breuitatis grā cōticescā: nisi uir iudicat⁹ sem-
per esset pbatissim⁹ p̄r tuus: nunq; præstātissim⁹ dux **Philipp⁹** tanti
eū fecisset: q; diu fuit in uiuis: neq; illustrissim⁹ hic atq; optim⁹ prin-
ceps noster ordini senatorio ascripisset. **Quo** fit ut oī tibi cura: oī
studio: oī industria annitendū sit: ut huius ætas quæ ad senū iā pue-
nit: i tua pbitate atq; laude cōquiescat. **De** te uero **Ioānes** **Antoni-**
Simoneta nihil esse intelligo qd' nō q; optime sibi q; debet pol-
liceri. **Es** em̄ tu oīm primū singulari quadā prudētia prædit⁹. **Qua**
fit: ut quæ te sequi oporteat in matrimonij sanctitate & quæ uita-
re: nescius esse nō possis. **Accedit** autēculi huius tui uel patris poti⁹
Angelus integerrimi atq; sūmi senatori **Angeli** **Simonetæ** auctoritas & am-
plitudo: cui⁹ prudētissimis institutis: & uolūtati cū semper parueris
ac pareas: hanc oēm quā habes tibi gloriā peperisti. **Quid** em̄ me-
morē hoc loco sapiētissimū & eruditissimū uir: ducalē secretariū cō-
Cicchus sobrinū tuū **Cicchū:** qui ut affinitate tibi cōiunctissim⁹ est: ita ma-
ximū adiumentū ad noīs claritatē. **His** sane rōnib⁹ factū est: ut su-
Oldradus periore tpe magnificus eques aurat⁹ **Oldradus** **Lampugnan⁹** ille
cuius nomē illustre est: unicā filiā quā habebat tibi matrimonio co-
pulauerit. **His** etiā rōnibus adductus uir spectatissim⁹ **Petrus** **Cot-**
ta te sibi genex libēter accepit: filius is certæ tuæ anteaetæ uitæ: quā
nouit oī ex parte probatissimā esse. **Quapropter** tibi opa danda
est: ut tantæ de te expectatiōi nō modo rñdeas: sed etiā mirabiliter
superes. **Aspicias** præterea nō obscure: quātum tibi munus ad glo-
riam est additum q; humanissimus princeps noster splendidissima
sublimitatis suæ præsentia: cū tot illustribus inclytisq; principibus

matrimonium hoc honorat: futurum is quidem sperans: ut tales e uobis coniugibus liberi prodeant: quales **Angelum Petrumque** est expertus: quorum erga se fidem atque deuotionem tantam in rebus omnibus esse cognouit: ut accedere nihil possit ad summum. **Sed** ne longius nostra protrahatur oratio: iam deo duce atque auctore ad transigendas nuptias propius accedatur.

Francisci Philelfi Oratio habita in desponsione magnificae puellae Iuliae Marutiae: & magnifici equitis aurati Raymundi Attenduli.
VI

Quanti fieri oporteat bene conueniens matrimonium magnifici atque illustres uiri: uel ea ratione probari potest quod quae tria maxime expetuntur in uita: **Honos: utilitas: uoluptas:** Tria expetuntur in uita
eiusmodi uincolo apprimè continetur. **Nam** ut in societate humana nihil est adulterio turpius: ita coniugij sanctitate honestius nihil. **Quid** quod ex omnibus sacramentis quibus bene atque beate uiuimus: hoc unum dumtaxat diuino est ore constitutum: & id quidem in primis illis parètib⁹: quibus praeceptum est ab omnipotenti deo ut cresceret ac multiplicarentur terraeque replerent. **In** ijs sane hominibus laudatur caelibatus: quod contempta omni carnis copula: angelorum sese quod hominum similis maluerunt. **Sed** qui uitam ciuilem adamant: nec sibi nec reipublicae recte consulunt: ubi a coniugio abstineant. **Quemadmodum** enim uidemus natura fieri ut quaecumque uel aluntur uel sentiunt: producant aliquid simile sui: id quod non in ceteris animantibus solum intueri licet: uerum etiam in stirpibus & herbis: **Nonne** is fuerit ab omni naturae lege alienus: qui inter homines manens non se hominem esse meminerit: non querat per generis propagationem se in terris quoque reddere immortalē. **Legimus** apud maiores eam **Lycurgi** legem plurimum laudari solitam: qua is sanxisset eos omnes qui nubere nolissent: tum in gymnicijs ludis a spectaculo arceri: tum etiam affici ignominia: quippe quod eos priuatos uoluit eo honore atque obseruantia: quae senioribus a iunioribus praestaret. **Idque** ob nullam aliam causam: quod ut procreandorum liberorumque diligenterissimam haberet rationem. **Quo** etiam factum est: ut a nemine adolescens ille reprehederetur: qui aduenienti **Dercyllidae** in Theatrum: non modo non **Dercyllidas**
assurrexerit ac subsellium cesserit: sed adiecerit potius. **Nam** nec tu mihi o **Dercyllida** qui cessurus esses genuisti: cum **Dercyllidas** tamē & uir grauissimus foret: & res maximas suo imperio praedarasque **Lycurgus**
gessisset. **Sed** quid aut **Lycurgi** aut multo ante **Lycurgum** **Mercurij** **Mercurius**

FRANCISCI PHILELFI

Cecrops ac **Cecropis**: quid dein **Romuli** de cōiugio instituta conquirimus:

Christus qñquidē **Christus** optimus maxim⁹: q & idē filius dei esset & de⁹: tū in matrimonio nasci uoluit: tū inuitatus ad nuptias eas præsens/

tia sua ornauit ac iuuit: Quāta uero utilitas manat: q̄ta uoluptas ex cōiugali cōiunctione: oēs q in matrimonio sunt facile intelligūt.

Nam cōiugali amore nihil est profecto mitius: nihil dulcius: nihil suauius. **V**tilitatis aut oīa plena sunt: quæ matrimoniali parsimo/

Iulia marucia

Raymundus
attendulus

Tria nuptia-
rum bona

nia atq̄ diligētia administrant. **R**ectissime igit̄ utriq̄ uestrū prospe/

ctū iudico: magnifica uirgo **Iulia Marucia**: & magnifice **Raymū**/

de **Attēdule**: q̄ per spōsaliū iuriū sanctimoniā atq̄ splendorē sitis hodierno die mutuo charitatē uinculo copulādī: quo & uobis ipsi/

posterisq̄ uestris q̄ saluberrime & maxīma uestra cū laude cōsula/

tis. **Nec** em̄ praterire uos debet: tria esse nuptiaꝝ bona: mutuā inē cōiuges fidē: prolis nō solū pcreandæ sed benigne alendæ & inge/

nue atq̄ innocēter educandæ studiū: in primisq̄ sacramētū quo im/

pollutū cōnubiū & omī suspitiōe uacūū seruaf. **I**ta em̄ uos facien/

tes & celesti satisfacietis & mūdī gloriæ. **Nam** parentū & maiorū uestroꝝ claritas nō par̄ incitare uos debet ad oē cōiugij officiū ac

Iulia

Bald⁹ maruci⁹

Nicolaus tho-

lentinus

Philipp⁹ dux

Veneti

Florentini

Romana ecc̄la

Ioannes tho-

lentinus

decus. **E**t tu sane **Iulia** nata splendidissimo equite aurato & rerum bellicaꝝ laude celebrādo **Baldo** **Mauricio**: illius **Nicolai** **Tholenti** nat⁹ filio: cui⁹ illustre nomē null⁹ unq̄ delebit interit⁹. **V**nus em̄ **Ni**cola⁹ ille **Tholētinas** talis fuit rātusq̄ belli dux: ut princeps ille no/

bilissimus **Philippus** **Maria** & patrē appellare eū cōsueuerit: & ei⁹ fidei suā oēm ditionē administrandā cōmiserit. **Hunc** etiā **Veneti**:

hunc **Florētini**: hunc **Romana** ecclesia suarū omniū copiaꝝ impera/

torē habuit. **Nam** de patruo tuo **Ioanne** **Tholētinati**: q & præsens est: & te nō secus amat ac filiā: eo loquor uerecūdius: qd̄ suas de se laudes nō libenter audit: quippe qui ut est omī in re modestissim⁹: malit haberi & esse laude dignus q̄ corā laudari. **Sed** illud satis est dilucidū argumentū excellētissimæ suæ summæq̄ probitatis & sa/

Fran. Sphor
tia dux

Galeaci⁹ dux

Michael

Italia

pietia: qd̄ ob mltas & maximas res suas fortissime gestas magna/

nimus ille noster & inclytus dux **Frānciscus** **Sphortia**: & hūc sibi ge/

nerū asciuit: & magnis copijs præfecit: & in ordine senatorio locū ornatissimū obtinere uoluit: & nō sec⁹ ac filiū & charā habuit & p/

iucundū semper dū fuit in uiuis. **Q**uanti aut̄ hunc faciat præstātissi/

mus dux **Galeacius** uidemus oēs. **N**um quisq̄ minus eū admiret: quē diuina sapientia tanti principis facit maxim⁹: **D**e te uero **Ray**/

munde **Attēdule** quid multa dicturus sim: q natus patre **Michae**le fortissimo illo & laudatissimo belli duce: quē uniuersa prope **Ita**/

lia ob præclaras suas frequētisq̄ uictorias habuit ī honore: te omī

ORATIO NVPTIALIS VII

in re simillimū illi pręstas dignūq; ostendis cognatiōe inuicēssimi
nostri principis. Quę cum ita sint: aliud nihil restat: q̄ ut per uerba
illa desponsonis solēnia ad rem ipsam propius accedam⁹.

**Francisci Philelfi Oratio habita in connubio magnificę
puellę Margaretę Arcimbolde: & magnifici equitis au
rati Antonij Cribelli:** VII

O Vm inter uāhemētissimos ac maximos animi affectus tan
ta sit uis amoris illustrissime princeps: pręstātissimi patres
matresq; honestissimę: ut etiā antiquissimus ille poeta **Orpheus**
phæus idemq; theologus cum nō dubitauerit nō modo deum asse
rere: sed primū quoq; deorū omniū post discretū atq; digestū in sua
membra chaos: quod nomināt apparuisse in cęlo: ob idq; **Phanes**
tis appellatiōē meruisse: q̄ nihil scilicet sine amore atq; concordia
in uniuerso mūdo cōstare firmius aut diutius possit. Quid dicem⁹
de sacratissimo ipso amoris uinculo ac plane indissolubili: quo uiri
atq; uxoris animi honestissimo quodam nexu inuicē uinciuntur?
Quod si coniugiū prius in cęlo sit diuino iussu ac decreto quodam
q̄ celebretur in terra: quis ambigat quicquid ab eo fit: id optimū
esse oportere. At in primis parentibus matrimoniū deus ipse omī
potēs mirabili charitate instituit. Ad hęc **Iesus** clementissimus hu
mani generis redemptor: tum in cōiugio nasci dignatus est: tum in
uitatus ad nuptias nō inuitus uenit: easq; sua pręsentia nō solum
honestauit sed etiam iuuuit. Et q̄ q̄ omīs amor delectare plurimum
solet: is tamē qui ex bono coniugali percipitur ac manat: tantam &
tam incredibilem uoluptatē prę se fert: ut nihil in uita possit esse iu
cundius. Ad huiusmodi aut amoris honestatē ac iucunditatem ac
cedit magnitudo utilitatis: Quę qdē tria cū in uniuersa uita expe
tunt: tū in amicitia maxime. Nā quā aliā amicitia huic necessitudi
ni charitatiq; cōiugali antepōnam⁹? Nō em̄ cōiuges nō pnt ratio
nē habere & augendā & cōseruandā rei familiaris: cū ob uniuersam
domū: tum ob liberos procreatos uel pcreādos: quorū uitę digni
tatiq; cōsulere naturę etiā ductū impellimur. Erat sane apud **Lace
demonios**: ijs qui ad senectutē usq; uitā cēlibē duxissent: perinde
atq; proposita quādā ignominia nota: quippe qui nihil in posterę
propagandę reipublicę cōsulere uiderent. Quo factū est ut gene
rosi illius adolescētis dictū in **Dercyllidan** improbare⁹ a nemine. **Dercyllides**
Nā nec tu mihi q̄ cessur⁹ sis genuisti. Non em̄ assurrexit **Dercyllidę**

FRANCISCI PHILELFI

adolefcens: neq; honorem quem moris erat a minoribus præftari
grandioribus natu ei exhibuit. **E**t quisnam dubitet eum qui uitam
ut uiuat actiuam: infamiæ crimine uacare non poffe: ubi fine uxo-
re uiixerit: cum uel diuino præcepto crefcere nos femper oportet ac
multiplicari: & quadã naturæ lege gignere nobis fimiles: Itaq; nõ
abfurde ueftri uobis parentes: ut funt uiiri graues & fapientes: nec
Margarita inutiliter profpexerunt: cum tibi **Margarita Arcimbolda** pulcher-
Antoni rima pudiciffimaq; puella: tũ item tibi generofe adolefcẽs equefcq;
aurate **Antoni Cribelle**: quos non modo nõ aduerfantes: fed q̃ cõ
modiffime obtemperãtes uoluntatibus adhortationibusq; pater-
nis: hoc laudatiffimo & optimo ad procreandos liberos sacramen-
to inuicem uideã coniugari. **E**t enim reliqua omnia sacramenta hu-
mana funt & inuentionis & inftituti: **Matrimoniu** uero folus deus
ipfe conftituit: & in primis parẽtibus quod modo dicebatur: & in
delitiarum horto: qui a **Græcis παρὰδείσος**: paradifos dicitur.
Igitur non ignorare uos oportet: quæ funt tanti ac tam præclari mu-
neris bona: quæ triplicia uiiri fapientiffimi effe uoluerunt. **N**am pri-
mum pofitum eft in fide: alterum in prole: tertium in Sacramento.
Et facramẽto quidem cauetur ne diuortium fiat: fed om̃ia quæ ad
regendum matrimoniu fufcipiendosq; liberos attinent fanctẽ inno-
centerq; feruentur. **Q**uod autem munus ad prolem fpectat: illud
effe uolũt: ut & pie fufcipitur: & alatur benigne: & educetur religio-
fe. **F**ides uero om̃ẽ fugat intemperantiã libidinis: quo uinculi cõ-
iugalit tam in uiro q̃ in uxore fanctitas pro mutua dilectione per-
petuo confet. **E**t ne fim prolixior q̃ & locus & tempus & persona-
rum poftulet dignitas: ijs in præfentia prætermiffis quæ pro rei ma-
gnitudine per multa dicenda effent: ego uos fpectatiffimi coniuges
monere: hortari: rogare: obfecrare: obteftari non definam: ut nihil
uobis potius ducatis q̃ & dies & noctes habere ante oculos deũ:
ad quẽ unũ mentẽ om̃ẽ cogitatusq; ueftros q̃ piẽtiffime referatis:
quo tanq̃ præfente atq; uidente oĩa: nihil om̃ino neq; agatis neq;
dicatis: neq; meditemini nifi cafte & continenter. **S**ic enim omnia
erunt uobis optata atq; foelicia. **Q**uod autem fecundo loco uobis
arbitror obferuandum: adhibete diligentem operam: ut parentib;
maioribusq; ueftris ornamẽto laudiq; fitis. **T**u enim **Margarita** na-
Nicolaus ar- ta es **Nicola** **Arcimboldo** clariffimo iurifconfulto ac uiro discipli-
cimboldus narum omniũ laudatiffimarũ doctiffime erudito confiliarioq; du-
cali fapientiffimo & optimo. **M**atre autem probatiffima ac nobili
Vrſina **Vrſina Canoffa**. **N**am quid ego cõmemorem tot ac tantos uel pa-
terni uel materni fanguinis nobiliffimos magnificosq; uiros **Palæ-**

παρὰδεί-
σος

Nicolaus ar-
cimboldus

Vrſina

uicinos: **Rubeos: Folianos: Torrellos Archensesq;** comites: cū in
 hoc uno **Nicolao Arcimboldo** tanta sit uirtus: tantus splendor: ut
 cum omni antiquitate possit de sapientiæ & integritatis laude con-
 tendere: **Tu** autem **Antoni** ea **Cribellorum** familia natus es: quæ
 diuum **Guilielmum** origine comitem auctorem generis habens **Guilielmus co-**
 non **Mediolani** solū illustis est & præpotens: sed in uniuersam **Ita** mes
 liam non belli minus q̃ pacis artibus cognita: quorum ego singu-
 lorū eximias laudes si uelim singillatim persequi: nullam neq; tem-
 poris nec loci rationem sum habiturus. **Vt** enim silentio præteream
 & **Vrbanū** tertium summū ecclesiæ **Romanæ** p̃tificē & alios p̃mul **Vrbanus p̃-**
 tos uel episcopos uel belli duces: ad hæc & iurisconsultos & philoso- tificex
 phos: quibus familia tua est iam pridem splendidissimi celebra-
 tem nominis omniū gentium testimonio assecuta: satis tibi ad opti-
 marum actionum imitationē exemplo sint: uel pater tuus uir ma-
 gnificus **Vgolinus** comes: uel patruus ipsi duo cum reuerendissim⁹ **Vgolinus co-**
 pontifex **Nouariensis** **Iacobus** **Philippus**: tum comes **Antonius** mes
 humanitate prudentiæq; insignis. **Prætereo** enim consulto affines **Iacob⁹ Philip⁹**
 reliquos atq; propinquos tuos: quorum numerus est prope infini- pus episcopus
 tus: ne iudicer q̃ par sit: in dicendo curiosior. **Tu** uelim ad domesti **Antonius co-**
 ca exempla: quibus debes ad omne probitatis generis mirifice inflā- mes
 mari: utaris etiam illa qui semper soles bonitate ingenij tui. **Fac** ob-
 secro ut quam de tua laude expectationem concitasti: hanc non mi-
 nus in hoc fausto & benecōuenienti coniugio: q̃ in cæteris uitæ par-
 tibus sustineas atq; tuearis. **Volat** enim adolescentia alis pernici-
 bus: & omnis ætatis flos breui mōmēto languescit. **Sola** uirtus sta-
 bilis ē: possessio sola incōmutabilis. **Quæ** tametsi in omni uitæ sta-
 tu est utilis: in matrimonio tū maxime necessaria. **In** hoc em̃ reipu-
 blicæ seminarium cōstituitur: quod nisi omni uitio uacauerit: nun-
 q̃ ad bonam frugem sit peruenturum. **Sed** de his satis: **Iam** ad ea
 ueniamus: quæ materno sermone paucis transigenda sunt. **Medio-**
lani septimo **Kalendas** **Iulias**: **Millesimo** **quadringentesimo** **quin-**
quagesimo octauo.